

Nr 48.

Ankom till riksdagens kansli den 20 mars 1928 kl. 10 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående om- och tillbyggnad av garnisonssjukhuset i Skövde m. m.

(1:a avd.)

Uti en till riksdagen avlåten, den 17 februari 1928 dagtecknad proposition (nr 87), vilken till förberedande behandling hänvisats till statsutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av det vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för nämnda dag, föreslagit riksdagen medgiva,

dels att i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordade grunder avtal må träffas med Skaraborgs läns landsting angående vård av civila sjuka å garnisonssjukhuset i Skövde,

dels att för verkställande av härav påkallad om- och tillbyggnad av nämnda garnisonssjukhus ett belopp av 25,000 kronor må utgå av ordinarie reservationsanslaget till arméns sjuk- och veterinärvård m. m.,

dels ock att kostnaderna för erforderlig anskaffning av köksinredning, inventarier och sjukvårdsmateriel må bestridas av vederbörliga ordinarie underhållsanslag.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till återopade statsrådsprotokollet.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 19 november 1925 anförde Skaraborgs läns landstings förvaltningsutskott, att landstinget hade under övervägande att utbygga vissa lasarett samt att uppmärksamheten därvid kommit att riktas på möjligheten att genom utbyggnad av garnisonssjukhuset i Skövde bereda vård därstädes åt civila sjuka i större utsträckning, än som för det dåvarande kunde ske. För detta spörsmåls närmare utredning hemställde förvaltningsutskottet, att Kungl. Maj:t måtte uppdraga åt arméförvaltningens fortifikationsdepartement och sjukvårdsstyrelse att uppgöra ritningar och kostnadsförslag beträffande för ändamålet nödvändiga nybyggnads- och ändringsarbeten vid nämnda garnisonssjukhus. Sedan i anledning härav vederbörande myndigheter hörts i ärendet, uppdrog Kungl. Maj:t genom brev den 15 januari 1926 åt fortifikationsdepartementet och sjukvårdsstyrelsen att i samråd med förvaltningsutskottet uppgöra och inkomma med ritningar och kostnadsförslag till ifrågavarande nybyggnads- och ändringsarbeten.

Efter i ärendet förda förhandlingar anmälde i skrivelse till arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse den 4 oktober 1927 Skaraborgs läns landstings förvaltningsutskott, att landstinget genom beslut vid 1927 års lagtima möte förbundit sig att för tillbyggnad och modernisering av garnisonssjukhuset i Skövde i huvudsaklig överensstämmelse med av arméförvaltningens fortifikationsdepartement och sjukvårdsstyrelse i princip godtagna skissritningar ställa till sjukvårdsstyrelsens förfogande såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för ifrågavarande arbeten, vilka beräknats uppgå till 255,000 kronor i ett för allt — utan förbindelse att därutöver bidraga till den ökade utrustning av sjukhuset, som kunde bliva en följd av utvidgningen — ett belopp av 230,000 kronor. I denna summa ingår, enligt vad av landstingets protokoll i ärendet inhämtas, bidrag av staden Skövde med 80,000 kronor. Av landstingsmedel skulle alltså för ändamålet komma att gäldas ett belopp av 150,000 kronor.

Landstingets beslut innebär vidare bemyndigande för förvaltningsutskottet att med vederbörande myndigheter träffa överensstämmelse angående vård av civila patienter å garnisonssjukhuset i Skövde i huvudsaklig överensstämmelse med ett härutinnan framlagt förslag till avtal (se Bil.).

Uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 30 november 1927 hava *arméförvaltningens fortifikations-, intendents- och civila departement samt sjukvårdsstyrelse*, med överlämnande av handlingarna i ärendet, avgivit yttrande och förslag i ämnet, varöver *medicinalstyrelsen* den 2 februari 1928 avgivit utlåtande.

Departementschefen har i ärendet anfört följande.

»På åtskilliga garnisonsorter i landet har åvägabragts ett samarbete mellan den civila och den militära sjukvården dels på sådant sätt, att militära patienter mottagas å vissa civila sjukhus, och dels därigenom, att åtskilliga militära sjukhus upplåtits för vård av civila sjuka. Fördelarna av ett dylikt samarbete torde få anses redan hava vunnit statsmakternas erkännande. Jag tillåter mig i sådant avseende erinra om att 1919 och 1920 års riksdagar, på framställning av Kungl. Maj:t (propositionerna nr 70/1919 och 139/1920), beviljat medel för att möjliggöra överenskommelser med vederbörande landsting angående disponerande för arméns behov av visst antal sängplatser å länslasaretten i Linköping och Umeå. Vidare har, efter framställning av Kungl. Maj:t (propositionen nr 154/1921), 1921 års riksdag medgivit, att mellan kronan och Norrbottens läns landsting finge träffas överenskommelse angående beredande av vård åt civila sjuka å garnisonssjukhuset i Boden, och hava kostnaderna för i samband härmed verkställd om- och tillbyggnad av sjukhuset bestritts delvis av kronan och delvis av landstinget.

Den nu föreliggande framställningen avser, såsom av den lämnade redogörelsen framgår, utvidgning och modernisering av garnisonssjukhuset i Skövde i syfte att bereda ökade möjligheter att å sjukhuset mottaga civila patienter samt att förse sjukhuset med röntgenavdelning, vissa bilokaler ävensom särskild köksavdelning. Såsom av arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse framhållits, skulle realiserandet av det framlagda förslaget medföra påtagliga fördelar för det militära sjukvårdsväsendet.

De av arméförvaltningens fortifikationsdepartement och sjukvårdsstyrelse granskade och godkända arbetsritningarna, vilka jämväl av medicinalstyrelsen prövats och lämnats utan erinran, torde böra läggas till grund för den ifrågasatta utvidgningen och moderniseringen av sjukhuset. Enligt verkställda kostnadsberäkningar skulle utgifterna härför komma att uppgå till 255,000 kronor. Av detta belopp har landstinget förbundit sig att erlægga 230,000 kronor, därav 150,000 kronor skulle utgå av landstingsmedel, medan återstående 80,000 kronor utgöra av Skövde stad till landstingets förfogande ställda medel för ändamålet. Det bidrag, som kronan skulle hava att utgiva för direkta byggnadskostnader, belöper sig till 25,000 kronor. Mot fastställandet av kronans bidrag till nämnda belopp har jag icke funnit anledning till någon erinran.

Vad angår frågan, genom vem — kronan, landstinget eller Skövde stad — som byggnadsarbetena böra utföras, hava numera stadsfullmäktige i Skövde enligt beslut den 22 december 1927 förklarat, att staden är villig åtaga sig utförandet av arbetena under förutsättning, att bidrag härtill lämnas av landstinget med 150,000 kronor och av kronan med 25,000 kronor. Att staden sålunda svarar för byggnadsarbetenas utförande, finner jag ändamålsenligt. Arméförvaltningens fortifikationsdepartement och sjukvårdsstyrelse böra givetvis äga att under arbetets gång verkställa inspektioner samt lämna erforderliga anvisningar.

Enligt det föreliggande förslaget skulle kronan — utöver nyssnämnda belopp av 25,000 kronor — även bestrida vissa engångskostnader i anledning av utvidgningen av sjukhuset, nämligen för anskaffning av köksinredning, möbler och övriga inventarier samt för röntgeninstrumentarium, och hava dessa engångskostnader av arméförvaltningen approximativt beräknats till 75,000 kronor. Det torde få anses skäligt, att kronan åtager sig att bestrida de utgifter, varom här är fråga. Då emellertid, såsom även av arméförvaltningen förutsatts, en del inventarier torde kunna erhållas från indragna trupperförband, håller jag före, att nyanskaffningskostnaderna böra kunna begränsas till ett belopp, ej oväsentligt understigande nyssnämnda summa av 75,000 kronor.

Vidkommande härefter grunderna för anordnandet av det planerade samarbetet, sådana dessa kommit till uttryck i det uppgjorda preliminära avtalet, föranleda desamma icke någon erinran från min sida, såvitt angår punkterna 1—5 samt 8 och 10. Vad beträffar punkten 7, vilken avhandlar den ersättning, som landstinget skall erlægga för vården av civila patienter, föreliggande tvenne alternativa förslag, vilka båda vunnit tillämpning vid reglerandet av ersättning för vård å militära sjukhus av civila patienter. Med hänsyn till vad i ärendet anförts till förmån för alternativ I, torde detta böra givas företräde och sålunda inflyta i ett blivande definitivt avtal i ämnet.

Chefen för socialdepartementet lär senare i dag komma att för proposition till riksdagen framlägga ett förslag till lag om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus. Därest nämnda förslag leder till ny lagstiftning

i ämnet, lärer därav bliva en följd, att punkterna 6 och 7, som i vissa avseenden avfattats i överensstämmelse med gällande lasaretsstadga, ändras så, att de icke komma i strid med blivande författningar rörande lasarett.

I fråga om punkten 9, första stycket — som innehåller bestämmelser om skyldighet för kronan att, i händelse avtalet av någondera parten uppsäges, ersätta landstinget vad detta utgivit för sjukhusets ombyggnad och modernisering — ansluter jag mig till den av arméförvaltningens civila departement uttalade meningen, att denna ersättningskyldighet för kronan endast bör inträda för det fall, att avtalet varder från *kronans* sida uppsagt.

Andra stycket av punkten 9 avhandlar grunderna för bestämmandet av köpeskillingen för sjukhusets byggnader med tillhörande tomtområde, där est desamma skulle komma att av landstinget inlösas i anledning av att garnisonssjukhuset framdeles komme att såsom sådant upphöra. Avtalet innebär i denna del, att landstinget i nämnda fall icke skulle behöva till kronan utgiva någon ersättning för tomtområdet. Civila departementet har, såsom förut omförmäls, givit uttryck åt den avvikande meningen, att jämväl värdet å området borde inberäknas i ersättningsbeloppet. Enligt vad jag inhämtat, har nämnda departement härmed avsett att trygga kronan mot den eventualiteten, att Skövde stad — som genom upplåtelsebrev den 5 juni 1905 med full äganderätt utan ersättning till kronan överlämnat bland annat sjukhusets tomtområde, i areal innehållande 8,880 kvadratmeter — skulle komma att göra ersättningsanspråk gällande mot kronan, i händelse tomtområdet överginge i landstingets ägo. Sedan emellertid stadsfullmäktige i Skövde enligt beslut den 22 december 1927 förklarar sig avstå från alla anspråk å ersättning av kronan, som kunna anses grundade på här avsedd överlåtelse till landstinget av ifrågavarande område, synes motivet för civila departementets ändringsyrkande på denna punkt hava i huvudsak bortfallit. Jag finner mig vid sådant förhållande kunna biträda förevarande förslag till avtalsbestämmelse.

Utöver vad jag sålunda anmärkt torde vissa mindre jämkningar i avtalsförslaget böra vidtagas.

Vad slutligen angår bestridandet av de kostnader, som enligt vad i det föregående anförts skulle belöpa på statsverket, torde det för byggnadsarbetena avsedda bidraget å 25,000 kronor få utgå av reservationer under ordinarie sjukvårdsanslaget; utgifterna för anskaffning av köksinredning, inventarier och sjukvårdsmateriel synas böra utgå av vederbörliga ordinarie underhållsanslag.»

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må medgiva,

a) att i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 17 februari 1928 förordade grunder avtal må träffas med Skaraborgs

läns landsting angående vård av civila sjuka å garnisonssjukhuset i Skövde,

b) att för verkställande av härav påkallad om- och tillbyggnad av nämnda garnisonssjukhus ett belopp av 25,000 kronor må utgå av ordinarie reservationsanslaget till arméns sjuk- och veterinärvård m. m.,

c) att kostnaderna för erforderlig anskaffning av köksinredning, inventarier och sjukvårdsmateriel må bestridas av vederbörliga ordinarie underhållsanslag.

Stockholm den 20 mars 1928.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: Se under utlåtandet nr 46.

Bil.

Under förutsättning av Kungl. Maj:ts respektive Skaraborgs läns landstings godkännande har mellan Kungl. arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse och Skaraborgs läns landstings förvaltningsutskott träffats följande överenskommelse angående vård av civila personer å garnisonssjukhuset i Skövde.

1. Skaraborgs läns landsting äger att å garnisonssjukhuset i Skövde disponera 35 platser för sjuka. Landstinget äger dessutom rätt att belägga de för garnisonen avsedda sängplatser, som icke äro tagna i anspråk, liksom å andra sidan kronan äger rätt att belägga ledigvarande sängplatser, som äro beräknade för landstingets räkning.

2. Kronan ombesörjer vård och underhåll av de å sjukhuset intagna patienterna.

3. Sjukhusets förvaltning handhaves i tillämpliga delar på sätt föreskrives i gällande förordningar rörande förvaltningens vid armén allmänna ändamål och organisation.

4. För sjukhuset skall finnas en direktion, bestående av chefen för III. arméfördelningen såsom ordförande samt två av Skaraborgs läns landsting för viss tid valda ledamöter.

5. Den i punkt 4 ovan omförmälda direktionen sammanträder på kallelse av ordföranden en gång i kvartalet eller oftare, om göromålen det fordra, så ock när någon av direktionens av landstinget valda ledamöter på angivet skäl hos ordföranden gör framställning om sammanträdes hållande.

a) Direktionen fördelar mellan sina ledamöter densamma åliggande göromål på sätt den finner lämpligt.

b) Vid direktionens sammanträden skall föras protokoll. Beslut bestämmes efter de flesta rösterna. Envar, som icke låtit till protokollet anteckna sin från direktionens beslut avvikande mening, anses hava biträtt beslutet.

Sjukhusläkaren äger i direktionens överläggningar, men icke i dess beslut deltaga med rättighet för honom likväl att få från beslutet avvikande mening antecknad till protokollet.

c) Direktionens skrivelser och övriga expeditioner undertecknas av ordföranden med kontrasignation av protokollföraren, som är ansvarig för expeditionens överensstämmelse med direktionens beslut. Föredragande för direktionen är sjukhusläkare, därest icke ordföranden för visst ärende annorlunda bestämmer.

d) Direktionen utövar överinseendet över sjukhusets skötsel och förvaltning, och åligger direktionen särskilt att i avseende härå företräda och tillvarataga landstingets ekonomiska intressen.

På grund härav åligger direktionen:

att taga del av sjukhusets räkenskaper med hänsyn till fastställandet av den ersättning, som av landstinget skall erläggas för vård och underhåll av civila sjuka från länet;

att avgiva yttrande över föreslagna ny- och tillbyggnader samt större reparationer vid sjukhuset;

att granska och avgiva yttrande över vid större upphandlingar inkomna anbud;

att genom någon dess ledamot närvara vid årligen förekommande inventeringar av materiel och livsmedel ävensom vid besiktningar av sjukhusets fastigheter, persedlar och inventarier m. m. Om tid och omfattning av dessa förrättningar skall direktionen i god tid underrättas. Av direktionen gjorda erinringar och uttalanden intagas i dess protokoll.

6. Befattning som läkare vid garnissonssjukhuset i Skövde är förenad med beställning som läkare vid i Skövde förlagt truppförband.

Kompetensvillkor för dylik befattning äro dels den kompetens, som jämlikt gällande förordningar erfordras för att erhålla beställning som regementsläkare respektive bataljonsläkare vid truppförband, dels sådan kompetens, som erfordras för motsvarande befattning å civilt sjukhus enligt gällande författningar. För att bereda läkare, som innehar kompetens för läkarbeställning enligt lasaretsstadgan, men icke kompetens för militärläkarbeställning, möjlighet att förvärva sådan, skall ansökningstiden sättas till minst sex månader.

Sedan förslag i vederbörlig ordning uppsatts, översänder Kungl. arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse detta jämte samtliga ansökningshandlingar till sjukhusets direktion, som äger att till förmån för någon av de å förslaget uppsatta avgiva förord.

7. I ersättning för till civila patienter lämnad vård erlägger landstinget till kronan ett belopp per underhållsdag lika med medeldagkostnaden per vård dag under näst föregående år för å länslasaretten inom länet vårdade patienter sådant detta belopp framgår av Bil. B till årsberättelse från länslasaretten, efter avdrag dock för beloppen av däri upptagna pensioner och pensionsavgifter.

8. För vård och underhåll av civila sjuka från länet äger kronan uppbära ersättning per underhållsdag motsvarande medelkostnaden per underhållsdag å sjukhuset under näst föregående år, beräknad efter de grunder, som angivas i kungl. medicinalstyrelsens formulär för årsberättelser för civila sjukhus, Bil. B, uppgift angående inkomster och utgifter. I här ifrågasvarande ersättning ingår icke gottgörelse till läkare, vilken skall beräknas enligt nedan angivna grunder.

Såsom gottgörelse åt vederbörande läkare för vård av de å sjukhuset intagna civila patienterna erlägger landstinget visst belopp per underhållsdag, nämligen 1 krona för högst 3,000 underhållsdagar för år räknat, 90 öre för

det antal, varmed underhållsdagarna för år räknat överstiga 3,000 men ej 4,000 samt 80 öre för det antal, varmed underhållsdagarna för år räknat överstiga 4,000. Uti här nämnd gottgörelse ingår ej sådan ersättning, till vilken läkaren enligt gällande lasarettstadga kan vara berättigad.

Av ersättningen erlägger patienten själv, därest han icke är medellös, ett belopp, motsvarande den vid länets sjukhus för varje tidpunkt gällande legosängsavgiften å allmän sal, respektive enskilt eller halvskilt rum, återstoden erlägges av landstinget. För medellös patient uttages legosängsavgiften av vederbörande kommun, dock att, därest hinder uppstår för avgiftens erhållande, helt eller delvis, landstinget i sista hand ansvarar för dess erläggande till sjukhuset.

9. Denna överenskommelse gäller tillvidare och intill dess tre år förflutit, ifrån det densamma blivit av endera parten uppsagd.

10. Därest det i denna överenskommelse avsedda samarbetet mellan kronan och landstinget skulle upphöra därigenom, att detta avtal av någondera parten uppsäges, skall kronan utgiva ersättning till landstinget med ett belopp, som motsvarar, vad landstinget vid tiden för kontraktets uppsägning utgivit för sjukhusbyggnadens ombyggnad och modernisering, dock utan ränta. Härvid förbinder sig landstinget att till Skövde stad utgiva, vad staden för sin del utgivit för nämnda ombyggnad och modernisering.

Skulle garnissonssjukhuset komma att såsom sådant upphöra och sjukhusdriften icke längre uppehållas genom statens försorg, skola sjukhusets byggnader med tillhörande tomtområde tillfalla landstinget efter inlösen. Härvid skall köpeskillingen utgöras av den av landstinget tillskjutna byggnadssumman jämte det belopp, som motsvarar värdet av de å tomtområdet befintliga byggnaderna vid den tidpunkt, då ombyggnaden påbörjades, vilket sistberörda belopp skall av landstinget gäldas, dock endast i den mån de vid nämnda tidpunkt befintliga byggnaderna kvarstå å tomten vid tiden för avtalets upphörande. För fastställande av detta belopp skola å tomten befintliga byggnader värderas av tre opartiska personer, utsedda enligt bestämmelserna i lagen om skiljemän. Därest landstinget efter eventuell inlösen av byggnaderna icke skulle vara villigt att vidare uppehålla sjukhusdriften, skall landstinget vara pliktigt att till Skövde stad utgiva ersättning för det av staden tillsläppta beloppet.

11. Möjligen uppkommande tvister angående tolkningen av denna överenskommelse få icke dragas inför domstol, utan skola avgöras av skiljemän enligt lag.